

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญ

การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและได้มาตรฐาน สอดคล้องกับความต้องการของบุคคล และสังคมมีความสำคัญยิ่งในการพัฒนาคนซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดของ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 43 ระบุว่าบุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การจัดการศึกษาอบรมของรัฐต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชน ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ การจัดการศึกษาอบรมขององค์กรวิชาชีพและเอกชนภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ ย่อมได้รับความคุ้มครองทั้งนี้ตามกฎหมายบัญญัติ และมาตรา 81 ระบุว่า รัฐต้องจัดการศึกษา อบรมและสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาอบรมให้ความรู้คู่คุณธรรม จัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับ การศึกษาแห่งชาติ ปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม สร้างเสริมความรู้และปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สนับสนุนการค้นคว้าวิจัยในด้านศิลปวิทยาการต่าง ๆ เร่งรัดพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาประเทศ พัฒนาวิชาชีพครู และ ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ และวัฒนธรรมของชาติ เป้าหมายการประกันคุณภาพการศึกษา จึงมุ่งพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้ง ร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้คู่คุณธรรม มีจริยธรรม และดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน สถานศึกษาต้องมีการบริหารจัดการจัดการอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง เริ่มจากการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ และมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาอย่างชัดเจน เหมาะสมวางแผนพัฒนาคุณภาพและดำเนินงานตามแผนอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งตรวจสอบ ประเมินผลปรับปรุงแก้ไขและรายงานผลอย่างสม่ำเสมอ การพัฒนาคุณภาพการศึกษาจำเป็นต้องบริหารจัดการศึกษาในเชิงคุณภาพ โดยมีระบบและกลไกประกันคุณภาพการศึกษาที่ผลักดันให้กระบวนการทำงานในทุกระดับของสถานศึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องดำเนินไปสอดคล้องกัน เป็นระบบ มุ่งหน้าไปในทิศทางที่ได้ร่วมกันกำหนดไว้เพื่อบรรลุเป้าหมายของการประกันคุณภาพ การศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยการบริหาร การจัดการคุณภาพ สร้างความมั่นใจให้กับ

ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องว่า ผู้เรียนทุกคนจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดไว้บนรากฐานของ หลักวิชาข้อเท็จจริงหลักฐานเชิงประจักษ์และความสมเหตุสมผลเป็นสำคัญ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 หมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา มาตรา 47 ให้มีระบบประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาทุกระดับประกอบด้วยระบบประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก การกำหนดระบบหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามที่ในกฎกระทรวงกำหนด

มาตรา 48 ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษา จัดให้มีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก

มาตรา 49 ให้มีสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีฐานะเป็นองค์การมหาชนทำหน้าที่ พัฒนาเกณฑ์ วิธีการประเมินคุณภาพภายนอก และทำการประเมินผลการจัดการศึกษา เพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษาโดยให้คำนึงถึงความมุ่งหมายและหลักการและแนวการจัดการศึกษาแต่ละระดับตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ ให้มีการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาทุกแห่งอย่างน้อย 1 ครั้ง ในทุก 5 ปีนับตั้งแต่การประเมินครั้งสุดท้ายและการเสนอผลการประเมินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน

มาตรา 50 ให้สถานศึกษาให้ความร่วมมือในการประเมินคุณภาพโดยจัดเตรียมเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ที่มีข้อมูลเกี่ยวข้องกับสถานศึกษาตลอดจนให้บุคลากร คณะกรรมการของสถานศึกษารวมทั้งผู้ปกครองและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษาให้ข้อมูลเพิ่มเติม ในส่วนที่พิจารณาเห็นว่าเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการกิจของสถานศึกษา ตามคำร้องขอของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา หรือบุคคล หรือหน่วยงานภายนอก ที่สำนักงานดังกล่าวรับรองที่ทำการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษานั้น

มาตรา 51 ในกรณีที่ผลการประเมินภายนอกของสถานศึกษาใดไม่ได้ตามมาตรฐานที่กำหนด ให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา จัดทำข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขต่อหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อให้สถานศึกษาปรับปรุงแก้ไขภายในระยะเวลาที่กำหนด หากมิได้ดำเนินการดังกล่าว ให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา รายงานต่อคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อดำเนินการให้มีการปรับปรุงแก้ไข

ในปี พ.ศ.2544 กระทรวงศึกษาธิการ ได้ประกาศนโยบาย เรื่อง ระบบหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและปฐมวัย โดยให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา เพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้เกี่ยวข้องว่า ผู้เรียนทุกคนจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพจากสถานศึกษา มีความรู้ความสามารถและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเต็มศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2544 : 1)

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดนโยบาย โดยให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาและมาตรฐานสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาใช้เป็นแนวทางในการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาสามารถแสดงให้เห็นได้ทั้งในด้านปัจจัย ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ที่ผู้บริหารและครูต้องถือเป็นเป้าหมายในการดำเนินการพัฒนาผู้เรียนให้ได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด และพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ โดยให้ทุกหน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้องได้ระดมสรรพกำลังตามอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบในการจัดการศึกษาให้บรรลุผลตามเป้าหมายของการศึกษา คือ ให้เป็นแหล่งพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และมุ่งพัฒนาให้นักเรียนเป็นคนที่มีคุณภาพเหมาะสมกับสภาพความจำเป็นของท้องถิ่นอีกทางหนึ่ง (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2544 : 5)

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ ได้นำนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษาสู่การปฏิบัติด้วยการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาปี 2545 - 2548 ว่าต้องพัฒนาการจัดการศึกษาในความรับผิดชอบให้มีประสิทธิผลเป็นประจักษ์แก่สังคม ดังนี้ เร่งพัฒนาสถานศึกษาและผู้เรียนในสังกัดให้มีคุณภาพตามที่หลักสูตรกำหนดและตามความต้องการของท้องถิ่น เน้นสถานศึกษาให้มีศักยภาพในการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนบรรลุตามมาตรฐานอย่างแท้จริงโดยสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเป็นผู้ดำเนินการระดับปฏิบัติการ (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงใหม่, 2545 : 1)

สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอแม่แตง รับผิดชอบจัดการศึกษาในเขตพื้นที่อำเภอแม่แตงในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานได้มีหนังสือสั่งการอ้างถึงที่ ศธ.1117.10/804 ลงวันที่ 2 พฤษภาคม 2545 เรื่อง การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ถึง ผู้บริหารสถานศึกษาทุกแห่งในสังกัด ให้สถานศึกษาพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา คือ เร่งพัฒนาสถานศึกษาและผู้เรียนในสังกัดให้มีคุณภาพตามที่หลักสูตรกำหนด และความต้องการของท้องถิ่นให้เป็นไปตามการประเมินตามเกณฑ์มาตรฐานของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และ

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ได้กำหนดเกณฑ์การประเมินมาตรฐานให้สถานศึกษานำไปประเมินตนเองเป็นการเตรียมความพร้อมที่จะรับการประเมินจากองค์กรภายนอก (สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอแม่แตง, 2545)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 72 วรรค 3 กำหนดให้ภายในหกปี นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้กระทรวงจัดให้มีการประเมินผลภายนอกครั้งแรกของสถานศึกษาทุกแห่ง ดังนั้นสถานศึกษาทุกแห่งทุกระดับการศึกษาต้องตระหนักให้มีความสำคัญกับมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษาโดยผู้บริหารสถานศึกษาต้องใช้ภาวะผู้นำบริหารจัดการให้บุคลากรทุกระดับของสถานศึกษาร่วมมือ จัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อรองรับการประเมินภายนอกผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา ด้านกระบวนการและด้านปัจจัยของสถานศึกษา ตามกระบวนการบริหารโดยประยุกต์ใช้ ทรัพยากรการบริหาร 4M's ทฤษฎีการบริหารองค์กรสู่ความเป็นเลิศของ The McKinsey Seven S's (7-S) และเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินงานที่เป็นเลิศ 2545 (2002 Education Criteria for Performance Excellence) และระดับคุณภาพการศึกษาด้านกระบวนการ และ ด้านปัจจัยตามเกณฑ์มาตรฐานของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ของสถานศึกษาในอำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาความพร้อมในการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาความพร้อมในการประกันคุณภาพการศึกษา ด้านปัจจัย และด้านกระบวนการของสถานศึกษา อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ โดยประยุกต์ใช้ทรัพยากรการบริหาร 4M's ทฤษฎีการบริหารองค์กรสู่ความเป็นเลิศของ The McKinsey Seven S's (7-S) และเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินงานที่เป็นเลิศ 2545 (2002 Education Criteria for Performance Excellence)

2. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพการศึกษา ด้านปัจจัยและด้านกระบวนการ ของสถานศึกษา อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ตามเกณฑ์มาตรฐานของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.)

3. เพื่อศึกษาความสอดคล้องความพร้อมสถานศึกษาอำเภอแม่แตง กับ ระดับคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพ การศึกษา (สมศ.) ในการประกันคุณภาพการศึกษา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผู้สนใจสามารถนำผลของการศึกษาวิจัยเป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาการศึกษา และเตรียมสถานศึกษาเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก
2. ผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษาทุกระดับได้ทราบจุดเด่นจุดด้อยของความพร้อมด้านปัจจัย และด้านกระบวนการในการดำเนินการจัดการศึกษาของสถานศึกษา เกิดความตื่นตัวในการพัฒนา และกำหนดแนวปฏิบัติด้านการประกันคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ
3. ผู้สนใจสามารถนำผลที่ได้จากการศึกษาเป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนา ความพร้อมในเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

สมมุติฐาน

สถานศึกษาที่มีความพร้อมในการประกันคุณภาพการศึกษาระดับสูง ระดับ คุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) อยู่ในระดับคุณภาพที่สูงเช่นกัน

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความพร้อมในการประกันคุณภาพการศึกษาของ สถานศึกษาอำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ โดยกำหนดขอบเขตการวิจัยดังนี้

1. **ขอบเขตเนื้อหา** ศึกษากระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาตาม มาตรฐานการศึกษาด้านปัจจัย และด้านกระบวนการของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมิน คุณภาพการศึกษา (สมศ.) ทฤษฎีการบริหาร 4M's ทฤษฎีการบริหารองค์กรสู่ความเป็นเลิศตาม กรอบวิเคราะห์ของ The Mckinsey Seven S's (7-S) และเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินงาน ที่เป็นเลิศ (2002 Education Criteria for Performance Excellence) มีเนื้อหาสาระสำคัญคือ

1.1 มาตรฐานการศึกษา ด้านปัจจัย และ ด้านกระบวนการ ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ที่ใช้ในการประเมินคุณภาพภายนอกในรอบแรกของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1.1.1 ด้านกระบวนการ

(1) มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีการจัดองค์กร/โครงสร้าง และการบริหารงานอย่างมีระบบครบวงจรให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา

(2) มาตรฐานที่ 14 สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์ และ ความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนา การศึกษา

(3) มาตรฐานที่ 18 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรม และ การเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.1.2 ด้านปัจจัย

(1) มาตรฐานที่ 20 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ และ มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการศึกษาและสนับสนุน ให้บุคลากรเกิดความมุ่งมั่นในการพัฒนา

(2) มาตรฐานที่ 22 ครูมีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

(3) มาตรฐานที่ 24 ครูมีวุฒิ/ความรู้ความสามารถ ตรงกับงานที่รับผิดชอบและมีครูเพียงพอ

(4) มาตรฐานที่ 25 สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อ การเรียนการสอน ที่เอื้อต่อการเรียนรู้

1.2 แนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษาความพร้อมในการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ มีดังนี้

1.2.1 ปัจจัยพื้นฐานการบริหาร หรือทรัพยากรการบริหาร 4M's

1.2.2 การบริหารองค์การสู่ความเป็นเลิศของ The McKinsey Seven S's (7-S)

1.2.3 เกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินงานที่เป็นเลิศ 2545 (2002 Education Criteria for Performance Excellence)

การศึกษาความพร้อมในการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ได้ประยุกต์ใช้แนวคิดทฤษฎีทั้ง 3 มาเป็นตัวแปรวิเคราะห์งานวิจัยประกอบด้วย 7 ตัวแปรดังนี้

(1) ยุทธศาสตร์ (Strategy)

(2) โครงสร้าง (Structure)

- (3) บุคลากร (Staff)
- (4) การจัดการกระบวนการ (Process Management)
- (5) ค่านิยมร่วม (Shared Values)
- (6) เทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology)
- (7) งบประมาณ (Budgeting)

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ในสถานศึกษา อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2545 จำนวน 50 โรงเรียน ประกอบด้วยผู้บริหารจำนวน 53 คน ครูผู้สอนจำนวน 400 คนรวมทั้งสิ้น 453 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาความพร้อมในการประกันคุณภาพการศึกษา ได้แก่ โรงเรียนในโครงการ 1 โรงเรียน 1 ตำบลของสถานศึกษาอำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่โดยศึกษา กลุ่มตัวอย่างจำนวน 13 โรงเรียนผู้บริหารจำนวน 15 คนครูผู้สอนจำนวน 150 คนรวมทั้งสิ้น 165 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่

3.1 ความพร้อมในการประกันคุณภาพการศึกษา ด้านปัจจัย และ ด้านกระบวนการ ของสถานศึกษาตามกรอบแนวคิดในการวิจัย

3.2 ระดับคุณภาพการศึกษามาตรฐานด้านปัจจัยและด้านกระบวนการของสถานศึกษา ตามมาตรฐานการศึกษาของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.)

ข้อตกลงเบื้องต้น

การประเมินความพร้อมในการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ จะประเมินความพร้อมด้านปัจจัย และด้านกระบวนการ ว่า ถ้าการจัดการด้านปัจจัย และด้านกระบวนการมีความพร้อมคุณภาพการศึกษาด้านผู้เรียนของสถานศึกษาต้องมีคุณภาพ อย่างแน่นอน ดัง วรภัทร์ ภูเจริญ กล่าวว่า การประกันคุณภาพนั้นเน้นป้องกันที่ปัจจัยนำเข้า (Input)และกรอบการทำงาน ไม่ได้เน้นผลลัพธ์ คือ ถ้าควบคุมให้ Input และ Procees ไม่แปรปรวน แล้ว ผลลัพธ์ย่อมคงเส้นคงวา หมายความว่า การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ อยู่ที่การจัดการด้าน ปัจจัย และด้านกระบวนการ หากดำเนินตามมาตรฐานที่กำหนดแล้วมาตรฐานด้านผู้เรียนต้องมีคุณภาพ (วรภัทร์ ภูเจริญ, 2541:16) และมาซาโอ อุเมดะ (Masao Umeda) ได้กล่าวถึง การ

ควบคุมคุณภาพ มีหลักบนพื้นฐานที่ว่า “ถ้าสามารถรักษากระบวนการผลิตให้อยู่ในระดับที่ต้องการแล้วจะได้ ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพมาจากกระบวนการอย่างแน่นอน” (อ้างในสัญญาเศรษฐกิจ, 2546 : 6)

นิยามศัพท์เฉพาะ

ความพร้อม (Readiness) หมายถึง สภาพที่พึงมีพึงประสงค์ที่ระบุไว้ตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาในด้านปัจจัย และด้านกระบวนการ เพื่อพัฒนาการศึกษาสู่การประกันคุณภาพการศึกษา

การประกันคุณภาพการศึกษา (Quality Assurance) หมายถึง การให้ความมั่นใจแก่ผู้เรียนผู้ปกครองและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องว่าสถานศึกษามีแนวทางการจัดและพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ชัดเจนและสอดคล้องกับหลักการ นโยบาย และจุดเน้นของแผนการศึกษาของรัฐ และสถานศึกษาได้ปฏิบัติตามแนวทางอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อคุณภาพทางการศึกษาที่ดีของผู้เรียน

สถานศึกษา (Institutions) หมายถึง โรงเรียนในโครงการ 1 ตำบล 1 โรงเรียนในอำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

ระดับคุณภาพ (Qualification) หมายถึง ประเด็นที่ใช้ในการพัฒนาและตัดสินคุณภาพหรือความสำเร็จของการปฏิบัติงานในแต่ละตัวบ่งชี้ ตามมาตรฐานที่เหมาะสมและยอมรับได้ ซึ่งมีข้อพิจารณาและการให้ระดับคุณภาพตามข้อตกลงที่กำหนดไว้

มาตรฐานการศึกษา (Standard) หมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะคุณภาพที่พึงประสงค์และมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่ง เพื่อใช้เป็นหลักเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริมและกำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผล และการประกันคุณภาพทางการศึกษา

ความสอดคล้อง (Agree) หมายถึง การเปรียบเทียบระหว่างความพร้อมในการประกันคุณภาพการศึกษาตามกรอบความคิดในการวิจัยกับระดับผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาในการประกันคุณภาพการศึกษา

การประเมินตนเอง (Self - Evaluation) หมายถึง การสำรวจสภาพจริงของการปฏิบัติงานของสถานศึกษาในการประกันคุณภาพการศึกษา

ยุทธศาสตร์ (Strategy) หมายถึง การกำหนดทิศทางวิธีการดำเนินงานที่ใช้เป็นเครื่องมือในการบริหาร และการพัฒนางานของสถานศึกษาในความรับผิดชอบให้บรรลุวัตถุประสงค์ภายใน

ระยะเวลาที่กำหนด คือมีแนวทางดำเนินงานที่นำไปสู่ความสำเร็จสนองต่อนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

โครงสร้าง (Structure) หมายถึง การกำหนดขอบเขต อำนาจหน้าที่ ภารกิจ และระบบงานต่างๆ ในการทำงานตามสายงานของสถานศึกษาที่เป็นเอกภาพสอดคล้องกัน และสนับสนุน การดำเนินงานไปสู่เป้าหมายด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

บุคลากร (Staff) หมายถึง บุคคลที่ได้รับมอบหมายให้ดำรงตำแหน่งและปฏิบัติงานในสถานศึกษาตามกระบวนการงานต่างๆ ตลอดจนมีความตระหนักในการพัฒนาและปฏิบัติงาน ให้บรรลุเป้าหมาย มีประสิทธิภาพเพื่อรองรับต่อยุทธศาสตร์การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา

การจัดการกระบวนการ (Process Management) หมายถึง การบริหารการดำเนินงานการศึกษาที่มีกระบวนการที่สัมพันธ์เชื่อมโยงกันระหว่าง ภารกิจต่างๆ ของสถานศึกษาที่สะท้อนถึงลักษณะงานที่ปฏิบัติมุ่งในเรื่องการเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาโดยมีระบบงานเป็นตัวกำหนดวิธีการลำดับขั้นตอนของการปฏิบัติงานตามรูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา

ค่านิยมร่วม (Shared Values) หมายถึง ข้อตกลงร่วมกันของบุคลากรและผู้เกี่ยวข้องในสถานศึกษา และยึดเป็นหลักปฏิบัติงาน ได้แก่ วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ การกำหนดผลลัพธ์ ผลผลิต และการกำกับดูแล การประชุมตามระยะเวลาที่กำหนด เพื่อรายงานความก้าวหน้าและพัฒนางานที่จะทำต่อไป ซึ่งเป็นหัวใจของการวางแผนการดำเนินการประกันคุณภาพของสถานศึกษา

เทคโนโลยีและสารสนเทศ (Information Technology) หมายถึง โครงสร้างพื้นฐานด้านข้อมูลสารสนเทศและระบบคอมพิวเตอร์ที่จะช่วยสนับสนุนให้การจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการงบประมาณ บุคลากรและการบริหารทั่วไป มีความพร้อมในการใช้งาน และกรรมวิธี (ระบบงาน) แต่ละด้านสะดวกรวดเร็วประหยัดและมีประสิทธิภาพต่อการพัฒนาการศึกษา

งบประมาณ (Budgeting) หมายถึง ความเพียงพอและความมีอยู่ของเงินงบประมาณสำหรับสนับสนุนการดำเนินงานด้านการจัดการศึกษาสู่การประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่ง ครอบคลุมทั้งในส่วน of บุคลากร ทรัพยากร งบดำเนินการ และงบเพื่อการพัฒนาการศึกษาที่เกี่ยวข้องของสถานศึกษา